

Roztroušená skleróza

Nejčastěji začíná **mezi dvacátým a čtyřicátým rokem**, vzácněji dříve, vznik po padesátce je spíše raritou. K prvním příznakům vůbec nepatří poruchy paměti, spíše jde o **poruchy zraku (snad nejčastěji), poruchy hybnosti (přechodné obrny), poruchy citlivosti, brnění**. Protože jsou příznaky často zcela necharakteristické, bývá diagnóza stanovena mnohdy až po mnoha letech od počátku prvních projevů. Přitom **léčba těch nejranějších stadií má prokazatelně daleko lepší efekt**; může zpomalit průběh onemocnění a zmírnit poškození mozku a míchy, než když se s léčbou začne později.

Jedná se o nejčastější **chronické zánětlivé neurologické onemocnění mladých dospělých**. Na 100 000 zdravých připadne v ČR (a celém mírném geografickém pásmu) 100 až 135 nemocných. **Ženy “napadá” roztroušená skleróza dvakrát častěji než muži**. To znamená, že **mezi námi žije zhruba třináct tisíc lidí, kteří by se bez léčby za několik let ocitli na invalidním vozíku**. V současnosti již platí, že **ereska (neboli roztroušená skleróza) život výrazně nezkracuje, ale vede různě rychle k invalidizaci**. U někoho proběhne jeden záchvat (ataka), který nezanechá žádné následky, nebo jen minimální, k druhému se stále vrací a vždy zanechá “suvenýr” v podobě trvalého a narůstajícího postižení (zpočátku zejména poruchy hybnosti a citlivosti, ale časem se přidávají poruchy funkcí močového měchýře, sexuálních funkcí, klesá duševní výkonnost, schopnost soustředění, zhoršuje se paměť).

Častým “průvodcem” eresky je **deprese**. V nejhorším případě (naštěstí vzácně) proběhne pouze jeden dlouhý záchvat nemoci vedoucí po měsících ke smutnému konci.

Pomýlená imunita

Podkladem onemocnění je “**omyl**” **imunitního systému**. Na podkladě **genetické dispozice** a v přítomnosti **spouštěcího mechanismu (stres, infekce, jakákoli zátěž)**

, ev. i určité virové infekce **dochází k průniku některých složek imunitního systému z krevního oběhu přes mozkové a míšní obaly až k samotné centrální nervové soustavě**. Tam “pomýlená imunita” napadá nejprve nervové obaly (myelin) a vzápětí i nervové buňky, vzniká zánět, který se “hojí” jizvou. **Plnohodnotná nervová tkáň je tedy nahrazena nefunkčním vazivem**, kterému se v případě eresky říká plak. Výsledkem je **zpomalené až přerušené vedení vzruchu nervem**. Svaly, které se hýbou tehdy, když je nervový vzruch “podráždí”, bez činnosti slábnou, čímž se pohyblivost nemocného dále zhoršuje. U mnoha pacientů bez správné rehabilitace dochází i k bolestivým stažením svalstva (spasticitě), která hybnost dále výrazně omezuje. Zákeřností eresky je skutečnost, že k poškození nervů může docházet i v době, kdy nemá nemocný žádné potíže.

Léčba je možná, vyléčení (zatím) nikoli

Současná **terapie roztroušené sklerózy má dva cíle**. Prvním z nich je **zvládnout co nejrychleji akutní stadium - záchvat (ataku)**, to znamená odstranit poruchy hybnosti, zraku, citlivosti. Druhým a velmi důležitým úkolem léčby je **zabránit postupu choroby, aby nedocházelo k dalšímu úbytku nervové tkáně**. K tomu slouží přípravky ovlivňující imunitu, například interferony (s Betaferonem jsou již šestnáctileté zkušenosti) a gatifamer acetát. Zkouší se monoklonální protilátky. Tyto léky se podávají v injekcích. Snahou a snad blízkou budoucností je vývoj účinného léku v tabletkách.

Přátelství pomáhá

*“Každý má jiné obtíže, ale nesmírně **důležitá je jak psychika, tak i rodinné zázemí,**”* tvrdí jedna dlouholetá pacientka, která je v neustálém kontaktu s dalšími nemocnými. *“Paradoxně nás může ereska obohatit, ale může vám i hodně vzít, pokud jí to dovolíme... A co nám může ta nemoc dát? Nejen nové přátele, ale i poznání, že není třeba trápit se nad hloupostmi, ráno můžeme vstát a mít radost nejen z toho, že třeba svítí sluníčko, ale že chodíme, vidíme a vůbec - že jsme...”*

Fakta o roztroušené skleróze

- Odhaduje se, že 2 500 000 lidí na celém světě má roztroušenou sklerózu (RS). Odhaduje se, že **v ČR žije asi 10 000 nemocných s RS**.
- RS je u mladých dospělých **jedním z nejčastějších onemocnění centrálního nervového systému**.
- Sklerózou se míní **jizvy (odborně plaky či léze) v tkáních mozku a míchy**, které vznikají jako následek zánětu, jenž je vyvolán chybnou imunitní reakcí.
- Při RS je **nejdříve poškozována** ochranná myelinová pochva, tedy **vrstva buněk pokrývající nervová vlákna v centrálním nervovém systému**, čímž je způsobeno zpomalení vedení impulsu nervem.
- **Později zanikají i nervová vlákna**, čímž jsou definitivně porušeny funkce nervové soustavy, hybnost i činnost mnoha orgánů.
- RS **není přímo dědičná**, i když genetická náchylnost hraje v jejím vývoji určitou

roli.

- RS **není nakažlivá**.
- RS se vyskytuje **více u žen než u mužů (2 - 3× častěji)**.
- RS se obvykle diagnostikuje **ve věku 20 až 40 let**, ačkoli začátek může být dřívější.
- **Vzácně** je RS diagnostikována **ve věku pod 12 a nad 55 let**.
- RS dnes již významně **neovlivňuje délku života**.
- RS je **běžnější v zemích dále od rovníku**. Proto se uvažuje i o tom, **jaký má na jejím vzniku podíl nedostatek vitamínu D**, který se vyrábí v kůži účinkem slunečního záření.
- **Neexistuje žádný lék, který umí RS vyléčit**, avšak v současnosti jsou k dispozici přípravky, které mohou průběh nemoci zmírnit.
- Mnohé z příznaků RS lze úspěšně zvládat a léčit.

Kde hledat informace o RS?

www.klubsms.cz - Sdružení mladých sklerotiků

www.ereska.cz - Klub sklerotiků

www.roska-czmss.cz - oficiální stránky Unie Roska, Česká MS společnost